

„Soča“ izhaja vsak potek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 1.40
Pol leta „ 2.20
Četrt leta „ 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „pomenkah“ se plačuje za navadno tiskop. no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po v tobakarnicah v gosposki ulici „treh kron“, na starom tregu in inški ulici ter v Trstu, via Cassana, 3.

Dopisi in naročnina naj se pošlje opravištvu „Soča“ Via Seminario št. 10.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

„Umerl je mož!
„Poderl se domu steber je krepak.“
S. Gregorčič.

„Srečne oči, katere vidijo, kar vi vidite“ vskliknil je govornik v nedeljo, 21. avgusta 1887. v Svečah na Koroškem, prilikom zlate sv. maše preslavnega rodoljuba, velezaslužnega duhovnika, učenika, pisatelja, ustanovitelja raznih dobrodelnih naprav in voditelja Slovencev na Koroškem. Krasil se je takrat staroslavni Gorotan z obleko žarno in praznično in na tisoče Slovencev zbralo se je v zali Rožni dolini, da pokažejo svetu, kako da ceniti znajo očeta svojega, prvaka pravega med takrat živečimi slovenskimi veljaki. Slavnostni govornik dokazal je, da je bilo slavljenču:

„Dolgo življenje, | Malo mirú,
Dolgo terpljenje, | Mnogo sadu;

in narod hvaležni želel je v sercu svojem, da bi Bog nebeški dal še mnogo let neprecenljivemu voditelju živeti in da bi mu bila

„Zarja večerna
Slava neizmerna“.

A „mi obračamo, Bog obrne!“ Leto dni ima narod slovenski posebno nesrečo, — kajti mesec za mesecem umrl mu je kak izversten boritelj za narodne pravice, za boljšo bodočnost. Zgubili smo v kratkem času: F. Erjavca, J. Dolinarja, A. Hribarja, V. Dolenca, J. Toman, J. Volčiča, Fr. Levstika, V. Lesjaka, L. Ferčnika in 16. t. m. ob 9. uri na jutro jednega najizvrstnejših sinov majke, Slave:

Monsig. Andreja Einspielerja.

„Poderl se je domu steber“, postal je zvesti Slovenec v Gorotanu revna sirota brez očeta! Beli dan ne sije več preblagim očem, ki gledale so dovelj, kaj trpi mirni rod slovenski! Končan je trudapolni pot možu, ki je bil vzbuditelj in duša „družbi Mohorovi“, ki je bil oče kmetskih posojilnic, čitalnic, neutrudljiv in pogumen zagovornik in varuh narodnih pravic, vnet podpiratelj ljudske omike, skerben svetovalec, ljubeznjiv učitelj in blagodušen podpornik šolski mladini! Žaluj narod, ker tvojega dobrotnika, pravega uzora poštenosti in najčistejšega rodoljuba ni več med živimi!

Strudila ga je težka boja; trpel je celo življenje; živel v vednih borbah za drage nam svetinje: „za vero, dom, cesarja“; po-koja bilo željno je truplo, željna duša njegova.

A predno se je podal v kraj, kjer ni bolečin, v kraj večnega miru, povzdignil je iz srca globočine glas narodu slovenskemu posebno v Gorotanu, jokaje govoreč dne svoje zlate maše v Svečah: „Slovinci! bodite verni, ostanite zvesti katoliški cerkvi, kajti vera je podlaga sreče. Ostanite pa tudi zvesti besedi materini, slovenskemu jeziku; ostanite Slovenci, zvesti Slovenci do smrti; naj nas nasprotniki psujejo, naj nas ometavajo z blatom ali napadajo s kamenjem — vse zastoj, mi smo in ostanemo Slovenci!“

Ti, koroški Slovenec, poslušal si takrat te besede, in glasan jok spremljal jih je. Žalosti Tvoji pa je pridjal prečastni starček: „Bodi miren, rod slovenski, v mni ljubem Gorotanu, ako pridem po Božjem usmiljenju v nebesa, ne pozabim v nebesih Tebe, ne pozabim nad vse mi dragrega naroda slovenskega!“

Oklenimo se vsi Andrejevega naročila; združimo se v pravi jedinstvi, v pravi slegi in bratski ljubezni, in delajmo po oporoki zlatih ust najveljavnejšega nam starosta: „vsi za jednega in jeden za vse!“ Brat brata zapustiti ne more in ne sme! To v tolažilo posebno Tebi, koroški narod slovenski, ki si globoko užalosten! Bog, ki čuva narode, zaslišal bo tudi Tvoj glas, in ko pride dan, na mestu svojem stoj! „Ime slovensko sveto Tebi bodi; ne srami ga, sramiti ga ne daj; pravice svoje s krepkim umom brani in v skušnjavi vsak vedno zvest ostani“ geslu svojega pokojnega voditelja: „Vse za vero, dom, cesarja“.

V Gorici 18. januarja 1888.

LISTEK. RAZNI POMENKI.

II.

Gotovo si uže, dragi čitatelj, čudé se vprašal, kaj dela pisatelj „Raznih pomenkov“, da se toliko časa ne oglasi. Res, čudno je bilo: komaj si se seznanil z monoj, izgubil sem se zopet, in ni duha ni sluha ni bilo po meni, dasi sem ti bil obljubil, da se večkrat vidiva. Oprosti mi! Ako razmere natančneje premišljam, svest sem si, da se krivda moja zmanjša v tvojih očeh. Obljubil sem bil, da bodem „prihodnjič“ govoril, kakó se vzajemnost slovenska kaže v našem slovstvu; toda predno sem mogel namenu svoj izvršiti, dogodile so se stvari, ki so vzburile v slovenski svet, in nemogoče bi mi bilo pri razpravi biti mirnemu in stvarnemu. Nehotó moral bi bil vdariti na levo ali na desno, in besede moje bile bi mi vzbudile nasprotnike na tej ali onej strani. Ker

se pa prepira bojim „ko hud'ga vraga“, shranil sem pero v miznico ter si mislil: Le počasi, dragi moj! To vreme ni za naju! Kedar se skrešó ter pobijó, pokaževa se zopet; sedaj bi lahko kaj skupila. In molčal sem. Boj je res zahrul, da majali so se stebri stare Slovenije; a sedaj se uže polega, in kmalu, upamo, oral bo zopet pridni ratar preko širnih poljan, sedaj obsojanih z orožjem in mrtveci, povrnó se in bojno čete v vojarne. Rad bi počakal onega časa, da bi smel brez strahú zopet v beli svet, toda bojim se, da me cenjeni čitatelj do takrat popolnoma pozabi, ter se bode čudom čudil, ko se mu hkratu predstavim kot — starega znanca. Da torej čitateljem „Soča“ ne izginem iz spomina, pogledal sem uže sedaj iz svojega zakotja, posebno, ker me razvén navedenega vodi še drug uzrok. Do mene prišel je namreč iz tisočorih grl poučni krik zmagovalčev, da je mnogoštevilna sovražnikova vojska razbita in vničena, da je slovenski dem otet. Ker pa jaz nikakor nisem mogel sčisteti niti toliko „sovražnikov“, kolikor imam prstov na roki, dasi sem vso kote slabega svojega spomina skrbno prebrskal; pozvedel bi rad,

kdo so mnogoštevilni „sovražniki“. Le malo časa potikal se bom po sveti in brž ko izvršim svoj namen, potegnem je domov — ako me kdo zavratno ne napade ter zaplete še mene v boj. Oprosti mi torej, ako bom skušal kolikor mogoče ob kratkem izvršiti svojo obljubo. —

Naša književnost je še majhna in sicer iz raznih vzrokov; da omenim le nekatere. Narod naš je sam majhen, in takó se ne sme zahtevati od njega, kolikor od večih narodov; književnost naša pridea se je tudi precej pozno razvijati, in ker smo „kat'ek-solón“ kmetski narod — kakor piše „Ljublj. Zvon“ — ne pospešujeta ni plemstvo ni bogataši naših umetnosti. Toda, ako ti uzroki ne izvirajo iz naše krivde, vendar ne moremo reči, da smo gledé slabega razvoja naše književnosti popolnoma čisti. Kupčija s knjigami je pri nas jako slabo razvita ali pa je sploh niti ni, a ne radi obdinstva, — kajti Slovenec rad podpira knjigo, — nego radi knjigarjev samih, kateri so pri nas do malaga sami ptujci ter se ne mené za razvoj knjige niti za razvoj vspešne kupčije, nego le za lastni, trenutni dobiček. Spisi najboljših naših pisa-

